

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára:
Egész évre 2 forint.

Szerkesztő: **JESZENSZKY PÁL**,
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK
ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYVEZŐJE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek”.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédítiszteknek 2 frt 50 kr.

Meghívó

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete f. év október hó 10-én azaz szerdán d. u. 3^{1/2} órakor a Közteleken tartandó választmányi ülésére.

Tárgysorozat:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Két jegyzőkönyv hitelesítő tag kiküldése.
3. Jelentés az egyesület nyári működéséről és a tagmozgalomról.
4. Pénz-ári jelentés.
5. Segélyezést kéro folyamodványok elintézése.
6. Folyó ügyek.

Az elnökség.

Meghívó

A Mezőgazdasággal és Erdészettel foglalkozók Nyugdíjintézete f. év október hó 10-én d. u. 4 órakor a Közteleken tartandó igazg. választmányi ülésére.

Tárgysorozat:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Ügyvezetői jelentés.
3. Szeptember havi nyers mérleg előterjesztése.
4. Folyó ügyek.

Az igazgatóság.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1900. évre tagdíjaikat augusztus 18-tól szeptember 15-ig beküldötték: 10 koronát: Egreczky Mihály, Ekesy Ede, Haberfeld Dezső, Matisz Lajos, Orbán Pál, Reiching Gusztáv, Schmid Antal, Steffler Dezső.

5 koronát beküldöttek: Brauner Armand, Fárka György, Tibold Ferencz.

Hátralékot fizettek: Egreczky Mihály 10 koronát, Fárka György 5 koronát, Magasházy Gyula 10 koronát.

Figyelmeztetés.

Van szerencsénk t. tagjaink figyelmét felhívni azon körülményre, hogy a hátralékos tagdíjakat a jövő hó elején *postai megbízás* útján fogjuk beszedni. Nehogy maguknak felesleges költséget okozzanak, kérjük azon t. tagjainkat, kik tagdíj fizetési kötelezettségüknek még eleget nem tettek, hogy tagdíjait legkésőbb szeptember hó 30-ig beküldeni sziveskedjenek.

Az ügyvezetőség.

Földbirtokosok figyelmébe.

A Gazdatisztek Országos Egyesülete iró-dájában sok állást kereső gazdatiszt van elő-jegyezve, kiknek bizonyítványmásolatai és egyéb okmányai is rendelkezésre állanak. Tisztelettel kérjük a gazdatisztek alkalmazni óhajtó földbirtokosokat, hogy bizalommal egyesületünkhez fordulni sziveskedjenek, amely készségesen és teljesen díjtalanul ajánl megfelelő gazdatisztek. Az előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásolatai az egyesület iró-dájában megtekinthetők, illetve betekintés végett az állást betölteni óhajtó földbirtokosoknak bérmentesen megküldetnek.

Ügyvezetőség.

Tessék színt vallani!

Nem épen szokatlan az a felfogás, hogy az agrárizmust nagyuri politikának tartják. E helyen elég talán arra utalni, hogy az agrárius mozgalmak hatása alatt született meg egyfelől a szövetkezeti törvény, másfelől a gazdatisztek jogviszonyát szabályozó törvényjavaslat. Ez a két alkotás, minden mástól eltekintve, elég volna annak igazolására, hogy az ugynevezett agrárius mozgalmak nem kizárólag a földbirtokos osztály érdekeit helyezik előtérbe, hanem egyformán propagálják a mezőgazdasági élet összes hasznos tényezőinek érdekeit.

Ilyen hasznos tényező mindaz, aki a mezőgazdasági termelés körében akár fizikai, akár szellemi erőfeszítéssel szerepet tölt be. E szerepviselek között a gazdatiszt nem épen utolsó helyen áll. A gazdatiszt kar érdekeit sem mellőzhetik ennélfogva az agrárius törekvések. És hogy a valóságban nem mellőzik, ennek igazolására másodsorban erre a kis újságra mutatok rá. Ez az első sajtó organum, amely a gazdatiszti kar különleges érdekeit hivatott képviselni. Talán nem merő véletlenség, hogy ezt a lapot az OMGE. segítette szárnyra s hogy annak égise alatt jelenik meg. Arra a testületre s e testület által képviselt törekvésre, mely ily megosztott figyelemmel működik, csak a rossz akaratú irigység foghatja rá, hogy az egyoldalú, hogy az pusztán a nagybirtokos osztály hatalmi tulterjeszkedésének vágya.

E ráfogás mindazáltal oly sablonossá vált már, hogy e helyen sem volt felesleges felhozni néhány, kézzel foghatólag ellene szóló érvet. S felhoztuk ezt illusztrálás és bizonyításaként annak, hogy az agrárizmus elnevezés alatt ismert gazdatársadalmi mozgalmaknak érvényre juttatása éppoly érdeke a magyar gazdatiszti karnak, mint mindenki másnak, aki a mezőgazdasági termelésre támaszkodik.

Az igazi agrár program érvényesüléséért azonban még messze állunk. Erős s a törvényhozásban is érvényesülni képes gazdapárt ma még nincs. Program már van, de végrehajtó erővel még nem rendelkezünk. A közvélemény már talán megérett s vannak bizonyos megállapodások közöttünk, amelyekre nézve ki-

vétel nélkül egyetérteni tudnánk. Ilyen egyetértés nyilvánult meg az őrleli forgalom eltörlése, a börzei visszaélések, a borhamisítások kérdésében s legutóbb akkor, mikor a Pester Lloyd Darányi minisztert oly otrombán meg-megtámadta. Nem hiszem, hogy az összes merkantilis tulkapásokkal szemben egyet ne értenénk. Nem hiszem, hogy kis-és nagygazda között véleménykülömbőség állana fenn a vámpolitikai kérdésekben, mert hisz ja mező-gazdasági termelés megvédelmezése közös érdekünk. Ugyszintén valószínűtlen, hogy akadna gazda ember, aki a mezőgazdasági hitel megkönnyítését s olcsóbbá tételét érdekeibe ütköztetné tartaná. Kiviteli piacok teremtése, az értékesítési feltételek javítása, a terhelő közvetítés kiküszöbölése, az egyének megkönnyebbítését és védelmét célzó szövetkezesek: lám ezek mind oly dolgok, amelyek javáért a mezőgazdaság ura és paraszta, fizikai és szellemi munkása habozás nélkül kart karba tehet. Több ily általánosán átértett feladatból egy gazda program bátran előállhat, amelylyel a közérzet valóban szolidáris.

Es én nem félnék a bukástól, ha a közvéleményt le kellene szavaztatnom egy ilyen gazdaprogram mellett. Lelkemből hiszem, hogy győznöm kellene, mert vagy tíz millió ember csakis egyformán gondolkozhatik ebben az országban. És mégis ennek a tíz milliónak alig van szava az ország dolgaihoz. A mező-gazdasági érdekképviseletnek törpe szerep jut a törvényhozásban, nevétségesen csekély, hogy szinte feltűnés számba megy, ha valaki feláll a képviselőházban és beszélni kezd nem közjogi, nem pártpolitikai, nem iparpártolási tendenciákról, hanem ha történetesen arról beszél, hogy ennek az országnak mező-gazdasági érdekei is vannak. Biz ha valaki mezőgazdasági hátramaradottságról panaszkodik, azért a szentesi tanyás tapsa nem jut el hozzá, azért igazgatósági tagnak semmiféle intézménybe be nem választják, azért sem anyagi, sem erkölcsi jutalomra nem tarthat számot. Az történik tehát itt is, ami a gabonatózsdén: jóllehet 40 millió métermázsánk termett, mégis az árak alakulására nézve az a 7 millió mmázsa a döntő, amely a budapesti gabonatózsdén forgalomba kerül. A közgazdasági politikát sem az élet valóságos közérdekeinek aránya, hanem az országgyűlésben résztvevő érdekképviselet aránya dönti el. A parlamentben pedig vérünkben való gazda alig akad egy néhány. Ha gazda kerül is oda, az, a divatnak engedve, megveti a régi kaptafáját s el kezd közjogon lovagolni. Gazdapárt azonban, olyan párt, amelyet bizonyos gazdaság politikai elvek is köteleznének, olyan nincs. 67 vagy 48? Erről az ideális kérdéssről rendkívül fontos kitudni a jelölt urak nézeteit, mielőtt utnak eresztenénk. De nem jutott még eszébe annak a sok millió gazdának, hogy képviselőjével megfogadtassa, miszerint vámvédelméért küzdeni, hamisításokkal, uszora fogásokkal tönkre tenni nem engedi. Gazdaság politikai programot nem kértek eddig.

Ez egy átkozott hiba volt. Ezután kérni kell. Többet mondok: Ezután követelni kell. A gazda: — vagy ahogy neveznék szokták, az agrárius program kinos vajadások után kialakult már. Kielestedt egyidejűleg ennek irgalmatlan ellentétje, a merkantil program. Köztudomás szerint igen előkelő helyről gabnakereskedőt küldenek a parlamentbe. Ipari és kereskedelmi vállalatok tisztába vannak a maguk jelöltjeivel. Azok gyönyörű dolgokat fognak beszélni a közgazdasági politikáról. Aki nem ismeri a szavak mélyebb értelmét, az tapsolni fog nekik. S támad olyan gazdasági politika, amelyhez képest a szerb buza s az olasz bor uralma gyermekjáték s amely után a gazda sirva tépheti a haját. Nem volna-e érdekes ilyen körülmények között megtudni, hogy voltaképpen ki is a mi emberünk?

Itt volna az ideje érdeklődni az iránt, hogy tetszik-e tehát az agrárius program annak, aki képviselni akar, vagy sem? Ezt a szívvallatást eddig olyannyira elhanyagoltuk, hogy megesezt, miszerint az országgyűlésen a gazdatiszti kar reputációját érintő igen éles kérdésben senki sem állott fel érdekünkben és a földművelésügyi költségvetés legutóbbi tárgyalása alkalmából senki sem sürgette a a gazdatiszti törvényeket. Pedig hát több, mint tizenkétszer gazdatiszt van ebben az országban és igazi erkölcsi súlya még jobban szembe-tűnik a gazdatiszti karnak akkor, ha meg-gondoljuk, hogy állásánál és intelligenciájánál fogva milyen óriási befolyást képes gyakorolni az alsóbb osztályokra. Ime: *vesse latra a gazdatiszti kar ezt a befolyását és lehetetlen, hogy a gazdaprogram ne érvényesüljön!*

Tisztelt gazdatársaim, úgy érzem én, hogy a szívvallatás ideje elérkezett s úgy hiszem, hogy erre a szívvallatásra mi sem vagyunk hivataltanok. Felhívom önöket hogy igyekezzünk megérteni, miről van szó, vessük össze erőnket s hassunk közre minden befolyásunkkal az agrárprogram diadalra jut-tatására és hazafias igaz meggyőződés, hogy ezzel úgy saját érdekeink, mint a közszem-pontoknak javára cselekszünk!

Juhász Mihály.

A gazdatiszti rangsor.

A gazdatiszti minősítésről szóló törvény aktuálissá tesz egy oly kérdést, amely már régóta rászorult a szabályozásra; de amely — dacára szoros összefüggésének a minősítéssel — a törvény keretében mégsem nyerhetett megoldást; mert úgy, amint a törvény nem kívánhatta érinteni a magánbirtokos szabad rendelkezési jogait, nem terjeszkedhetett ki persze arra sem, hogy a gazdatiszti rangsor meg-állapításának kérdésében szabályozó meghatá-rozásokat alkosson.

A gazdatiszti rangsornak szabályozása s megállapításának általánosítása tehát társadalmi mozgalmat provokál és ennek révén hiszem, hogy teljes mérvben elérhető mindaz, ami e kérdés helyes megoldásából eredőleg a gazda-tiszti karra nézve előnyképen biztosítandó.

Lényegében és következményeiben sze-rintem e kérdés elannyira messzire kihatóan közérdekű és fontos, hogy nemcsak fölöttébb kívánatos, de elmaradhatlanul szükséges is, mikép a most kínálkozó legkedvezőbb alkalom felhasználásuk e kérdésnek feltárására, az érdemleges tárgyalást megelőző diskussziók megnyitására és a megvitátandó szempontok kellő világlatba helyezésére, hogy így a kér-dés körül megnyilvánuló véleményekből meg-alkottathassanak azon alapelvek, amelyeken indulva, egy a mai kornak, a mai gazdatiszti kar és az újabb generáció létérdekeinek megfelelően helyes gazdatiszti rangsor általá-nosított szabályozására irányuló akció sike-ressen megejthető legyen.

Változtak az idők s ezekkel megváltoztak a körülmények is, csak éppen a gazdatiszti

rangsorban, czimben, állásban maradt meg minden a régiben, minden alkalmazkodás nélkül ahhoz, hogy a viszonyok ma már a „rég jó idők”-ben divott tisztifokozatokkal sem értelmi-leg, sem jelentőségileg össze nem egyeztethetők.

Sok uradalomban még ma is meghagyták a mindinkább szűkült ügykörre a tisztartót (a Hofrichter), a kasznárt, az ellenőrt — és meg-tették az „ellenőri” ügykört ellátó gazdatisztet „kulcsár”-nak, a gyakornokot, vagy segédet „irnok”-nak, „kanczellárista”-nak; — szóval sok helyen még most is sok neveléses anomáliával találkozhatunk, amelyek arra en-gednek következtetni, hogy a birtokos tisztje-és egész gazdálkodási rendszerével még a mezőgazd. ági mivélés őskorából maradt reánk.

Tudjuk, hogy például a régi tisztartó (Hofrichter) az ő hatalmi polczán mily diktá-tori tisztet töltött be; ítélkezett élők és holtak felett, kezelte tudománya szerint az uradalmaknak különböző javait, gyakorolta a várur összes jogait, — szóval betöltött egy oly hatáskört, amelyhez ma helyenként egy egész testületre volna szükség.

Vajjon nem neveléses-e, hogy ma egy alig 2000 holdas gazdaságban nap-nap után végignyargalásznál látunk a határon egy nagyon kis kaliberű embert, akit — hála kenyéradója maradiságának — tisztartónak csufolnak, holott még az ispán czime is — érve a régi ispánt persze — tulontul nagyon kielégítő volna az ő tisztének, ügykörének kifejezésére. Hiszen egy három nyomású parasztagdálkodásnál alig valamivel jobb mivélésben buzgólkodik, abban a szent meggyőződésben élve, hogy ő most „tisztartó”, tehát elég tekintélyes ur ahhoz, hogy kvalifikációja bárki előtt is kétséges, vagy kérdéses ne lehessen; pedig hát ez egy minden előképzettség nélkül szükülködő tudat-lan ember, aki mindössze csak azzal szolgált reá az ősi, de elég tekintélyes tisztartói czimre, hogy urasága őt — külsejét illetőleg — elég szerényül öltöztötnék találta ahoz, hogy szerény igényűnek véltven emberét, mit-sem törődve a gazdasági produktivitás fejlesz-tésének kérdésével, őt a tisztartói szék betöl-tésére alkalmasnak tartsa és a semmiből bele-ültesse abba.

A nem kvalifikált gazdatisztek sorában akárhány ilyen kvalitású emberrel találkozunk, akik persze elképzelik magukról még azt is, hogy a kvalifikált modern intéző — úgy körülbelől nálánál alantabb áll. Azonban tulajdonképen nem is ezt az embert kívántam kidomborítani akkor, a mikor a „tisztartó”-ról szóltam, hanem azt, hogy a tisztartói ügy-kör az évek hosszu sora alatt annyira szükült, annyira összezsugorodott, hogy ma már abban egy ilyen kis törpe alak is elég jól elmozog, de a czimet azt szépen meghagyták annak — ami régen volt, — mert éppen nem tudták értelmezni az egyes fokozati czimeket, az egyes működési ügyköröket.

Igy például az állandóan a külső teendő-kben foglalkoztatott gazdasági gyakornokot, jobban mondva gazdasági segédet, akinek összes írászati munkája, irodabeli teendője csak arra szorítkozik, hogy hetenként megírja a napszámlistákat, — a legtöbb helyen irnok-nak hívják; hogy ez a czim az ő foglalkozásá-nak, teendőinek, hivatásának meg nem felel, azzal senki sem törődött, akár tollnok-nak is hívhatták volna, csak azért is talán, mert egy kicsit szokta javat tudja a tollat is kezelni. A tulajdonképeni irnokot meg ellenör-nek hívják, az ellenőrt hol kasznárnak, a kasznárt meg hol kulcsárnak, hol belső ispán-nak stb.

Legközvetlenebb oka ennek persze az, hogy a még 1848 előtti időkből maradt fizetési tabellák czim- és összeg-adatai — a mai gazdatisztek érzékeny kárára — változat-lanul érvényben maradtak.

Ugy amint ennek időnkénti átvizsgálása és változtatása kényelmetlen volt az uradalom

birtokosára, épolyan kényelmetlen volt annak megismerése is, hogy az időközben beállott viszonyok következtében éstalan szükségszerű-leg két hatáskör teendőinek ellátása egy emberre bízott, de az egyik czimnek meg-jelölésével és fizetési összeg meghagyásával s így lett aztán a kasznárból „belső ispán” vagy kulcsár meg egyéb.

Bizony senkinek sem jutott eszébe az, hogy ehhez messzehatóbb érdekek is fűződnek; így történt, hogy e rendezetlen állapotok miatt az egyik uradalomból a másikba át lépő számtartóból — kulcsár lett, majd meg a követ-kező állásváltotásnál már kanczellárista vagy más.

Egy igen jellemző esetet tudok felhozni arról, hogy a gazdatiszti rangsornak rendezet-lensége mily szégyenletesen szomorú elfajulá-sokat szül a tiszt egyéniségének és hivatása jelentőségének appretálásánál. 1895 ben a „Pesti Hírlap” hirdetései között egy pályázat volt olvasható, melyben egy ellenőri vagy pláne uradalmi titkári állás betöltésére keres-tek egy kvalifikációval bíró embert, akinek a hirdető 280 frt évi fizetést, másoson kívül ellátást és — horribile dictu — egyen-ruhát ad.

Hogy ez az egyenruha a lovászyerek egyenruhájától nem sokban különbözött, azt elképzelem.

Tehát ilyen felháborítóan lealázó dolog is megeshetett csak azért, mert eddig komo-lyan nem foglalkozott senki a gazdatiszti állás-fokozatok rendezésének kérdésével.

A mai gazdatiszti karnak tekintélye ép-ügy, mint az ezen pályát választottak jelen-téken testülete legjobb meggyőződés szerint nem maradhat meg tovább abban a közm-bösségben, amelyre az állásfokozatok ma is fennmaradt rendezetlenségéből következtetni lehet.

Nem szorulhat tehát bővebb kommentárra annak elkerülhetlen szükségessége, hogy ez anomáliák megszüntetésére alkalmas módon akció indíttassék meg, amelynek módozatai-ról azonban csak akkor lehet tervet alkotni, ha a kérdés megvilágításához minél többen már hozzászóltak s ebből a követendő irány is megjelölhető.

Magát az általánosítandó rangfokozatot illetőleg nagy általánosságban véleményem sze-rint az alant felsoroltakból lehetne kiindulni. Mindig persze csakis olyanokra érve alkal-mazzatni a rangsor megállapítását, akik a gazdatiszti törvényben kimondott gazdatiszti minősítvénynyel bírnak.

A gazdatiszti működési kör teendőiben mindenekelőtt különválasztandónak vélem a külső, vagyis tulajdonképeni gazdasági mive-lési teendőt a belső, irodai dolgoktól. Igaz ugyan, hogy az ispánnak, intézőnek stb. ép olyan jártasnak kell lennie az irodai dolgok-ban, mint akár az irnok vagy számtartónak és viszont emennek a külső gazdasági teendő-kben, mégis disztingválandónak tartom a két hatáskört; mert amint egy állandóan künn működő ispán, vagy intéző nem lehet soha tökéletes számtartó, könyvvezető, számvizsgáló vagy fogalmazó és titkár, úgy nem lehet emezekből — csak ritkán — passzionátus, ügyes és — lelkes kezelő gazdatiszt soha. Amidőn tehát eme két ügykört mégis külön-választandónak tartom, magasabb szempontok vezérelnek, amelyek az uradalom érdekeivel ép olyan szorosan olvadnak egybe, mint az illető tisztnek érdekeivel.

Nem tartom tehát egészen negligálható-nak azt, hogy a tanintézetből a pályára kilépő fiatal embernek ne kellene tisztá-ban lennie önmagával a fölött, hogy haj-lamainál, szervezeténél és egyéb egyéni tulajdonságainál fogva melyik ágazatban érvé-nyesítheti jobban tudását, munkabírását, melyikben töltheti be választott pályáján minél megfőbb hivatását; sőt azt tartom, hogy szükséges, mikép aszerint készüljön is elő s

volt annak
ben beállott
zükség szerü-
llátása egy
minnek meg-
hagyásával
első ispán

eszébe az,
is füződnek;
apótok miatt
tőlépő szám-
eg a követ-
anczellárta

adok felhozni
ak rendezet-
pru elfajulá-
és hivatása
1895 ben a
egy pályázat
lenőri vagy
ésére keres-
akinek a
osáson kívül
— egyen-

lovászyerek
önközött, azt

realázó dolog
ddig komo-
datiszti állás-

ekir: telye ép-
ottak jelen-
ésem szerint
n a közöm-
ok maig is
következtetni

kommentarra
e, hogy ez
almas módon
k módózat-
ervert alkotni,
minél többen
vetendő irány

rangfokozatot
ményem sze-
tne kiindulni.

értve alkal-
ását, akik a
ott gazdatiszti

teendőiben
ak vélem a
dasági mive-
lőgtől. Igaz
nek stb. ép
rodai dolgok-
számartónak
asági teendők-
tartom a két
andóan künn

lehet soha
számvizsgáló
y nem lehet
passzionátus,
datiszt soha.

mégis külön-
o szempontok
m érdekeivel
be, mint az

negligálható-
a pályára
llene tisztá-
t, hogy haj-
yéb egyéni

zatban érvé-
abírasát, me-
ályáján minél
artom, hogy
lájton is elő s

ugy induljon el utjára, hogy azon tévelyegnie ne kelljen.

Szólván első sorban a külső teendőkre készülő, a mezőgazdasági művelési ágazatban munkálkodni kívánó kezdőről, az első állásnak és címnek, melyet elnyerhessen a „gazdasági gyakornok“-it tartom megfelelőnek. Ebben az állásban — akár díjtalan, akár díjazott, az közömbös — sem önálló rendelkezéseket nem adhat, önállóan egyáltalán semmiben sem munkálkodhatik, csupán a gazdasági teendők vezetőjének — mint közvetlen főnökének utasításait követheti, jelentéktelenebb munkálatokat vezethet, felügyelhet és — a gyakorlati téren — tanul. Persze módot kell nyernie a gazdaság vezetőjétől arra, hogy minél több időt töltve ennek oldalán, a külső teendőkben minél jobban gyarapíthassa gyakorlati ismereteit. Közben a belső ügykezelési teendőket is kísérelje figyelemmel, hogy idejét minél jobban értékesítse. A gyakornokság általában 2 évig tartson; hanyagok s visszamaradók egy további évre visszavetettvén.

A gyakorlati 2 év letelte után az előléptetési legközelebbi fokozat a „gazdasági segéd-tiszt“- legyen. Ebben már a kisebb gazdaság vagy kerület, esetleg annak egyik részében a kapott tervezések és illetve utasítások nyomán kisebb fontosságú teendőkben rendelkezhetik; rendelkezéseiről közvetlen felelősülőségüknek előzetesen jelentést téve. Nagyobb munkák felügyelőségével és vezetésével is megbízhatván. A gazdasági segédi állásban 3 évet kelljen eltöltenie s csakis ezen idő sikeres letelte után léphessen elő ispánná — első vagy másodosztályúvá — a szerint a milyen a kezelésére bízott gazdaság kiterjedése; mint ilyen ismeret akár önállóan, akár felsőbb utasítás szerint kezeli a reá bízott gazdaságot (kerületet) vezetni annak számadásait és ellátja a gazdaságát illető irodai teendőit is, amelyek azonban csak a jelentésekre, feljegyzésekre és kevesbé fontos jellegű levelezésekre szorítkoznak. *)

Állása felelősséggel kapcsolatos. Ha ugyanabban a gazdaságban intéző is működik, akkor az ispáni állás elesik, mert ez esetben előléptetéképpen gazdasági segéd címmel jobb fizetésben részesüljön, — vagy pedig az intéző első osztályú intéző vagy kezelő címmel bírva (az ispán) „másodosztályú intéző“- legyen.

Mihelyest az ispán 1500 holdnál nagyobb kiterjedésű gazdaságban önállóan működik, az „intézői“ vagy „kezelői“ cím okvetlenül megillesse őt épügy, mint a 4000 holdat meghaladó intézőt a „gazdasági ügyvezető“ cím az általa kezelt birtok nagyságához mért cím és javadalmazásbeli osztályokkal.

A gazdasági ügymenetre vonatkozó üzemtervek keresztülvitelét, utasítások és rendeletek pontos végzését, a javak, vagyonsrészek integritását felülvizsgáló közeg a „gazdasági ellenőr“-; aki rangban az intéző, sőt a gazdasági ügyvezető fölött, és közvetlenül a „gazdasági felügyelő“-; vagy „főintéző“, avagy „főtiszt“- alatt áll; az utóbbi egy önálló uradalom (egy birtoktest) összes ügymenetének vezetője; — több önálló uradalomból álló nagy uradalom főnöke a „kormányzó“ vagy „uradalmi igazgató.“

A fogalmazó a gazdasági ügyvezetővel, a fogalmazónál pedig rangban előbb álló titkár a főintézővel egyenrangú.

Ezek volnának a külső gazdasági ügymenetben foglalkozók rangja.

Az irodai teendőkben foglalkozóké, a kik a külső gazdasági ügymenetben nem folyhatnak be s csak ellenőrzés céljából teljesíthetnek hivatás szerű funkciót, a következők:

*) Az ispáni címzést, a magam részéről teljesen elavultnak tartván, ciklikiró ezen véleményét nem osztom, annál kevésbé, mert e cím ellen a gazdatisztek egyesülete is állást foglalt, de a gazdatisztek jogviszonyának szabályozásáról szóló törvényben is e cím lejtett. Szerk.

„Dijnok“- a jelentéktelenebb írásbeli munkák végzésére — egyenrangú a gazdasági gyakornokkal; mint kvalifikált ember a fokozatos előléptetésre joga van s egy év után írnyokká előléptethető.

„Írnok“ az irodai ügykezelés teendőinek ellátására; u. m. iktatás, kiadmányozás, irattárkezelés, kimutatások megszerkesztése és egybeállítás stb. Rangban a gazdasági segédet megelőzi és előléphet „számvevői segéd“- esetleg „segédfogalmazó“-, aki az ispán, esetleg az első osztályú intéző, vagy kezelővel egyenrangú.

„Számvevői segéd“, vagy „segéd számtiszt“-; a számviteli teendők (a számvívő, vagy könyvvezetőtől esetleg számvizsgálótól kapott) utasítás szerinti ellátására; rangban egyenlő a segédfogalmazóval és illetve az első osztályú intézővel.

Számvevő, könyvvezető. Rangban a gazdasági ellenőrrel azonos.

Számvizsgáló, rangban a számvevő és gazdasági ellenőr fölött és

Főszámvevő (vagy főkönyvvívő). Rangban a gazdasági főintéző vagy főtitkár egyenlő.

Megemlítendőnek tartom, hogy az ezelőtt ismert és most is divó kasznárt a mai viszonyokhoz alkalmazkodó rangfokozat nem ismerheti, épügy, mint a „tisztartó“-t sem. A valamely gazdaság vezetésével megbízott számtiszt má már nem lehet kasznár, hanem, ha már meg kell őt olybá ismertetni, mint aki számadásokon és pénztáron kívül gazdaságot is kezel, egy címe kezelő számtiszt vagy kezelő-számvevő lehet csak.

Igy nem ismerhet továbbá a gazdatiszti rangfokozat „kulesárt“- sem, ez lehet előléptetés egy belső szolgálatokra rendelt inasnak vagy komornyiknak, de gazdatisztnak bizonyára nem.

Nagyjában ez volna az osztályokra, fizetési fokozatokra és az egyes fokozatokban eltöltendő (szolgálati) működési évekre nézve még kiegészítendő gazdatiszti rangfokozat vagyis rangsor, a mely ugyan az első látszatra arra enged következtetni, mintha ez a rangsor csak egy nagyobb tisztikaral bíró nagy uradalomra volna alkalmazható, — noha nem épen ugy van.

Arról van ugyanis szó, hogy egy fokozatos rangsornak megállapítására egy általános iránylatú és fontos elvi jelentőségű meghatározásnak megalkotására kell törekednünk oly célból, hogy az alapelvek lefektetésével és általánosításával a gazdatiszti pályát választottaknak fokozatos előmenetele minden körülmények között minél jobban biztosítva legyen.

A rangsor helyes megállapításának és a megalkotott tisztí rangfokozat általánosításának elvi jelentősége a gazdatiszti kar kedvezőbb létérdekét érintőleg tulajdonképpen abban nyilvánul, hogy eléressék, mikép például egy első osztályú intézői (kezelői) állásra, akár más idegen uradalomban is, csakis az előző rangfokozatokban a megállapítandó éveket sikeresen már eltöltött másodosztályú intéző pályázhaték és alkalmaztathaték, vagy pedig, mondjuk, egy a gyakornokságon és a gazdasági segédi álláson már tulesett (első osztályú) ispán a (másodosztályú) intézői állásra fokozatosan előléphessen akkor is, ha egy másik uradalomba lépne át; ezt igényelhesse és ne legyen kénytelen ma intézőből holnapra ispánná lennie, hanem legyen neki biztosítva a fokozatos előlépés minden körülmények között akkor, ha önhibáján kívül állását változtatnia kell.

Hogy ennek a célzatnak nemcsak egyedül a gazdatisztkar és általános közzgazdasági életünkre, de meg majdan a gazdatiszti nyugdíjjogosultság egyöntetű szabályozására is kihatólag mily nagy hordereje és előnye van, annak megítélését nyugodtan bizom azokra, a kik e kérdéssel mélyebbrehatóan foglalkozni kívánnak.

Ha a konkluziot helyesnek vélem is, a jó ügyérdekében természetesen nagyon kívánatosnak tartom azt, ha — mint ezt fentebb kiemeltem — a kérdés minél több oldalról nyer felderítést.

A kellő érdeklődés mellett, ugy hiszem, a keresztülvitel előtt álló nehézségek sem fognak oly leküzdhetetlenek lenni, mint az a dolog az első látszat sejteti.

Az üdvös cél, az elérni óhajtott előny pedig bizonyára megérdemli azt, hogy a felmerülő nehézségek sikeres eloszlásának módjait is behatóan foglalkozunk.

Készségesen belátom azt, hogy nagy munkát vállalunk magunkra, amely nagy feladatot rövid időn belül nem is fogjuk talán teljesen megoldani, de meg vagyok győződve arról, hogy megkezdve e nagy feladatot az utánunk jövők már talán élvezhetik is a megkezdett szép munka gyümölcseit; ez a tudat pedig bizonyára nagy megnyugvásunkra lehet és eléggé buzdíthat bennünket arra, hogy a feladat sikeres megoldására egyesült erővel közrehassunk. Z. J.

A részes bérlet.

A részes bérlet intézményéről, mely nálunk jóformán teljesen ismeretlen még, de a külföldön, különösen Franciaországban szeltében el van terjedve, szükségesnek vélek egyet-mást elmondani, annyival inkább, mert azt személyes tapasztalatom után alaposan ismerem, de meg azért is, mert ezt az intézményt nálunk is meghonosítandónak tartom.

A részes bérlet a külföldön a gazdatiszti osztályának az a része, amely átveszi a földbirtokos birtokát, műveli azt s learat, aztán megosztokodik a birtokossal a termésen. Lássuk csak e bérleti viszonyban a birtokos előnyét: Először is biztosítva van arról, hogy bérletje minden késedelem nélkül tesz eleget kötelezettségét illetőleg. Arról pedig, hogy a bérlet bármily oknál fogva fizetési kép telenséget jelentsen ki — szó sincs! Am van a bérletnek is előnye. Így a bérlettel járó százfélé esélyek, rizikók neki álmatlan éjszakákat nem okoznak — tőket nem kell vállalatába fektetnie, végre tudja, hogy a földbirtokos támogatása neki biztosítva van, mert hisz ő szerzi be a szükséges eszközöket s gépeket, valamint az igás jószágot is. A részes bérlet nálunk a munka embere, mondta Bugeaud tábornok, kinek jelszava volt: „Ense et aratro“ — szabadon rendelkezik ő idejével s ugy gazdálkodik, ahogy azt legjobbnak tartja. Állása biztos, mint a kőszikla, mert hisz kinek jutna eszébe egy értelmes s szorgalmas munkást elbocsátani? S ha valami katasztrófa éri, itt a birtokos, ki sietni fog segítségére jönni. A részbérlet családját, gyermekeit a legbb anyagi s erkölcsi viszonyok között nevelheti fel. A mezőgazdasági élet ezer mozzanataiban talíhat sok olyat, melyben gyermekeit hasznosan s szórakoztatva alkalmaztathatja segédei gyanánt s így a munka iránti szeretet már zsenie korukban ojtja azok szívébe. De amint fentebb már érintettem, nemcsak a mezei munkásnak előnyös a részbérlet, hasznát láthatja annak a föld ura is. Mai bérletviszonyaink mellett, ha a birtokos ezt, vagy azt az ameliorációt akarja telkén végrehajtani, a bérlet bizony nagyon sandán tekint rá, sőt nem is késik ki-jelenteni, hogy nem szereti, ha munkaközben idegen emberek kotorásznak a birtokon, ő fizet, tehát ur a birtokon. A részbérleten ellenkezőleg a birtokos azt a javítást teheti, ami neki tetszik, részese csak örül annak. A birtokos ura marad földjének s a bérlettel incompatibilis állást szerez magának.

Hogy a részbérlet mellett vándorlási kedve legyen a részes bérletnek, arra nézve alig akad példa a francia évkönyvekben,

következésképp a mezei élethez fűzött összes boldogulás ehhez a rezsihez volna fűzve.

Hát miért nem utánozzuk mi ezt, ahol közhelylő vált, hogy a gazda „fizetett tolvajt” lát tisztjében, amaz meg szerencsétlennek érzi magát állásában.

A francia részbérlő s birtokos nap nap után találkoznak egymással, megismerik egymást s becsülni is tudják egymást. A közös érdek s annak tudata, hogy egymás nélkül nem tudnak boldogulni, szeretetteljes tiszteletet ébreszt köztük egymás iránt. Mint e viszony ismerője, bátran állíthatom, hogy a gazda s részbérlője közötti viszony a tökéletes s munka társulásának ideális példája.

Nem tagadom, hogy van ezen viszonyban is ócsárlója, de minek nincs széles ezen a világon? Azt lehetne mondani, hogy a részbérlő sohasem realizálván nagy hasznot — fáradságos munkájáért, nincs elegendően jutalmazva, következtetésképp nincs is kellőleg érdekelve, hogy gazdasága igazán virágzó legyen, bizonyos apathiával lát munkájához s a tudományok a mezőgazdaságot érintő vívmányait nem is igyekszik saját hasznára kihasználtni. Aztán a gazdának sincs oly nagy rózsás helyzete, mert részbérlője, ha tag lelkiismeretű, egyszerűen megcsalhatja az osztozkodásnál. Ennek folytán bizalmatlan lesz s nem is jut eszébe költséges befektetéseket helyezni birtokába. Hisz ezeknek az ellenvetéseknek lehet is némi alapjuk, de tény az, hogy a legutóbbi mezőgazdasági válság kevésbé viselte meg a francziák azon vidékét, hol a részbérlő a divatózó, mint azokat, hol más formájú művelési módozat az uralkodó. A föld ára sem csökkent ott; szociális mozgalmak sem voltak észlelhetők. Ez kétségteljesen bizonyítja a részbérlőket intézményének helyessége iránt. De üdvösnek kell lenni a rész bérlőnek azért is, mert másképp a művelés alatt álló terület nem volna oly százalékban e művelésmód utján kezelve. Kezembe került a francia földművelési minisztérium legutóbbi megjelent statisztikai kimutatása, mely beszámol azzal, hogy a francia föld kik által s hogyan van művelve? A művelés alatt álló terület 1/3 (négyötöd) részét a birtokos maga kezeli személyesen. Szereti földjét s a földszeretetének hasznát is látja. 13.82%-ban részes bérlőket alkalmaznak s 6.42%-ban olyan bérlőket tartanak, kik mint nálunk meghatározott összeget fizetnek bérlet gyanánt!

Az oly birtokok, melyeken fizetett gazdasíttek önállóan gazdálkodjanak, igen csekély számban fordulnak elő. Valaha ott is divatozott e kultur mód, de hát miről részről indokolt panaszok merülhettek fel s oly művelési módot adóptáltak, mely áldást, békességet biztosít. A szőlők nagy része is részbérléses művelés alatt állanak, hol a gazda maga nem kezeli azokat. A birtokos vagy beültetett, vagy teljesen paragon álló területet át részesének, hogy a meglévő szőlőt tovább művelje, vagy hogy a bozót helyébe vesszöl ültessen. Mikor aztán a szőlő termést hoz, megfelelnek azt. Ha a részes a követelménynek meg nem felel, megbomlik a szerződés. A viszony a gazda s a bérlő között örökösnek mondható, csak hogy az 1896-ban hozott törvény értelmében a bérlő elhalálozása folytán örökösére át nem ruházható a birtokos beleegyezése nélkül. Ha azonban a filloxera tenné tönkre a szőlőt, a bérlet akkor is megszűnik. Garsonnet azt mondja az ő „Histoire des locations perpetuelles” című művében: ha a francia mezőgazdasági s szőlőszeti szakiskolák még egyszer akkora kész anyagot szállítanak évenként a gyakorlati élet számára, mint ahogy most produkálnak, még akkor sem lehetne e téren tulprodukczióról panaszkodni, mert az ország szükséglete kifogyhatlan a munkás, bérlő s részbérlő iránt. Ott hát az iskolát végzett ifju nem is gondol arra, hogy gazdasítteskedni menjen, mert mint bérlőnek a

boldogulás s családalapítás tág kapuja áll nyitva.

Erdemes róla gondolkodni, nem utánozhatnók e a külföld ezen jól bevált intézményét?
Jankó Szilárd.

Álláshirdetések.

E rovatban díjtalanul közöljük a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” minden állást kereső tagjának hirdetését 2 hónapon keresztül.

Az állást keresők bizonyítvány másolataikat tartoznak irodánkhoz beküldeni.

Az állást adó földbirtokosokat tisztelettel kérjük, hogy betöltendő állások esetén egész bizalommal szíveskedjenek irodánkhoz fordulni. Az állás-betöltésre előjegyzett gazdatisztek bizonyítvány másolatait kívánatra bérmentve és díjtalanul küldjük meg; de ezeknek betekintés utáni visszaszámaztatását kérjük. Elegendő csupán az illető hirdetés előtt álló száma hivatkozni.

E rovat díjtalanul áll rendelkezésre a betöltendő állásokat hirdető óhajító földbirtokosoknak is, ha egye-sületünk rajjai sorába lépnek.

Betöltendő állások.

Ajánlatok az ügyvezetéshez küldendők.

81. Azonnali belépésre kerestek egy bárói gazdaságba, tanintézetet végzett keresztény, erélyes segéd-tiszt, aki a gazdasági dolgokban már jártassággal bír. Fizetés: szabad lakás, fűtés, világítás és havi 40—50 frt.

82. Folyó évi okt. 1-ére kerestek nagyobb uradalomba szerény igényű tanintézetet végzett segéd-tiszt. Javadalmazás 600 korona készpénz és mosásos kívül teljes ellátás.

83. Nagyobb uradalomba f. év okt. 1-ére kerestek egy szorgalmas, törekvő segéd-tiszt. Fizetés: 500 korona készpénz, teljes ellátás, mosás és világítás nélkül, évente 16 méter tűzifa.

84. Püspöki uradalomba kerestek gazd. tanintézetet végzett, szerény igényű, róm. kath. vallású irnok.

85. Tolnamegyei nagyobb bárói uradalomba kerestek egy vizsgázott, nős erdőőr.

Állást keresők.

Főtiszt, kezelői vagy intézői állás betöltésére ajánlkozniak.

266. Okleveles gazdasági intéző, ki egy nagy hercegi uradalom 3000 holdas központi gazdaságát kezeli, mely dohányművelés, tehénészt és több száz darabra menő folytonos hizalással van egybekötve, felmondatlan állását ezen év vagy a jövő év folyamán változtatni óhajtja.

267. Gazdasági tanintézet, szőlőszeti és kertészeti szakiskolát, cséplőgép kezelői tanfolyamot végzett, 10 évi gyakorlati (különösen szőlőművelés) irnok, 34 éves, ev. ref. vall., nős gazdasítzi állást keres szept. vagy okt. 1-re, oly kisebb gazdaságban, hol szerény igényű és szorgalma mellett képzettségét érvényesítheti.

268. Földmives, tejjgazdasági és szeszfőzői szakiskolát végzett, gépkezelői vizsgát tett, 34 éves, nőtlen férfi, szerény igényűkel ispáni állást keres nov. 1-re.

269. Magyar-óvári gazdasági akadémiát végzett 24 évi gyakorlati irnok, övadékképes, keresztény, felmondatlan állásban levő uradalmi tisztartó készpénz fizetés helyett 0/0-jutalék mellett főtiszt állást keres egy nagyobb uradalomban.

Kedvezményes egyesületi tagok részére.

Gyárosok és kereskedők.

Bácher Rudolf. Budapest, VII., Nagymező-utca 68. Ékek és egyéb talajművelő eszközök, áreng. 10/0

Brazay Kálmán. Budapest, IV., Múzeum-kört 23. Fűszer- és gyarmatárak után 2/0, sós-borszesz, 20/0

Brüner Testvérek. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Lámpák, lámparészek és lámpások, 10/0

Calderoni és tsa. Bpest, Váci-utca 30. Optikai

tárgyak, szemüvegek, látcsövek, hőmérők, 10/0

Ditmar R. Budapest, V., Fűrdő- és Nádor-utca sarok. Lámpák, lámparészek, lámpások, áreng. 5/0

Dóna Dóme és Fia. Budapest, IV., Mária-Valéria-utca. Papír, irószerek, nyomtatványok és följegyzési könyvek raktára, áreng. 5/0

Elsinger M. J. és fia Budapest, V., Thonet-udvar. Vízmentes szövetek, pony-

vák, zsákok, kendertömlők, esőköpenyeg és gazdasági sátorok, árengedmény 5/0

Fairbanks mérleg- és gépgyár r.-társ. Budapest, Andrássy-u. 14. gazd. gépek, tizedes és százados mérlegek, 10/0

Feldmann és Kádár. Budapest, VI., Teréz-kört 34. Műszaki és gazdasági kellékek, szerszámok, fűszerek és reszelők. Orosz és amerikai henger- és gépolajok, olíva gépolaj, 15/0

Freund A. és Fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Nyergek, löszerszámok, bőrdöngők és utitáskák, lópokróczok, istálló- és tisztító szerek, 5/0

Fuchs G. Budapest, VII., Károly-kört 1. Gazdasági gépek, tizedes és százados mérlegek, árengedmény 5/0

Geitner és Rausch. Budapest, Andrássy-ut 8. Háztartási és konyhafelkészítési cikkek, 10/0, műszaki szerszámok, munkagépek, kutszivattyúk, tűzoltó-feszítők és fűzőtő-felkészítők az áru és vételhez képest 5—10/0-ig.

Glass és Társa. Budapest, IV., Múzeum-kört 5. Uri fehérmű, vízhatlan esőköpenyek, Jaeger-árak, árengedmény 5/0

Groág Lipót fia. Budapest, VI., Váci-kört 43. Uri és női fehérmű, férfingek, gallérok, kékzők, zsebkendők; fűzők és kötött árak, stb. áreng. 6/0

Hatschek Emil. Budapest, Andrássy-ut 13. Lát-szerek és norimbergi disz-műárak, árengedmény 10/0

Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászgye-verek és vadász-kellékek (töltények kivételével) 5/0

Kánitz C. és Fiai. Budapest, Dorottya-utca 10. Papír- és irószerek, nyomtatványok, amerikai író-gépek, árengedmény 10/0

Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papír, iró- és rajzszerek, 10/0

Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Disz-mű-árak és iró divatárak, 10/0

Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és uri divatcikkek, szövött-árak, árengedmény 5/0

Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán kész-letek és használati edé-nyek; képezetek és tábla-tűveg raktár, áreng. 10/0

Kunz József és társa. Budapest, V., Deák-ter 1. Vászón, fehérmű, sző-nyeg és pokrócz árak 5/0

Fürdőkezelvények.

Az alább megnevezett fürdőigazgatóságok, a kezelésükben levő gyógyfürdők igénybevétele esetén egyesületünk tagjainak az alábbi kedvezményeket engedélyezik:

„Szilacs” az utóidényben 50/0 kedvezményt ad.

„Siofok” tagjainknak tagsági igazolványuk bemutatása esetén a szoba áraknál az elő- és utó-idényben, június és szeptember hónapokban 50/0, a fürdőidényben július és augusztus hónapokban 20/0-ot.

„Herkulesfürdő” aug. 25-től szeptember hó végéig 50/0 lakás és fürdő-kedvezményt nyújt.

„Buziásfürdő” tagjainknak, kik a nevezett fürdő-szállodáiban vesznek la-

Kühne Ede Moson. — Budapest, VI., Váci-kört 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10/0

Kirner József. Budapest, IV., Szervita-ter 2. Vadászgye-verek és vadász-kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10/0

Lakos Nándor Fried-länder József mezőgazda-sági gép- és szélmotor- és szivattyúgyár magyaror-szági vezérképviselete és főraktára Budapest, Külső-Kerepesi-ut 1. sz. Árenged-mény 15—17/0-ig.

Leitersdorfer D. és Fia Budapest, IV., Koronaher-ceg-utca 6. Kész férfi és fiu ruha-raktár, ruha sző-vevek, árengedmény 5/0

Molnár és Moser. Bu-dapest, Koronaherceg-u. 9. Hlatszerek, szappanok, ház-tartási és gazdasági cikkek, gyógyárak, vegyszerek, köt-szerek, árengedmény 10/0

Lászlóczy Gyula. Bu-dapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és fiu ruha-raktár, 5/0

Magyar fém- és lámpa-áru gyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-kört 1., VIII. Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lám-pások árengedmény 10/0

Melichár Ferencz. Bu-dapest, Nagymező-utca 68. Vetőgépek, áreng. 10/0

Neoschil Alajos. Bu-dapest, IV., Váci-utca 27. Kötőszerek és sebészeti cik-kek, sérvkötők, gummi-különlégek, 10/0

Rigler József Ede. Pa-pir-neműgyár részv.-társ. Budapest, Erzsébet-ter 19. Irószerek, iróasztali beren-dezések, gazdasági nyom-tatványok és könyvek, 10/0

Szántó és Glass. Bu-dapest, IV., Múzeum-kört 37. Uri fehérmű, ingek, kéz-elők, gallérok, áreng. 5/0

Szenássy és Reimann. Budapest, IV., Ferenczter-tere 9. Papír, iróai fel-szerelések, nyomtatványok, levéldobozok, áreng. 10/0

Szőnyegház. Budapest, IV., Károly-kört 26. Sző-nyegek, függönyök, terítők, ágyneműk, vasbutorok, pokróczok és lakásberende-zési cikkek, 10/0

Szűcs Zsigmond. Bu-dapest, VI., Nagymező-utca 68. Széna-gyűjtők, trieurók, rosták, tengeri morzsolók, szécskavágók, daráló já-gányok, horszajtók és vizók, mérlegek s egyéb gazda-sági eszközök, áreng. 12/0

Az orosz magyar gazd. egyesület tulajdona.